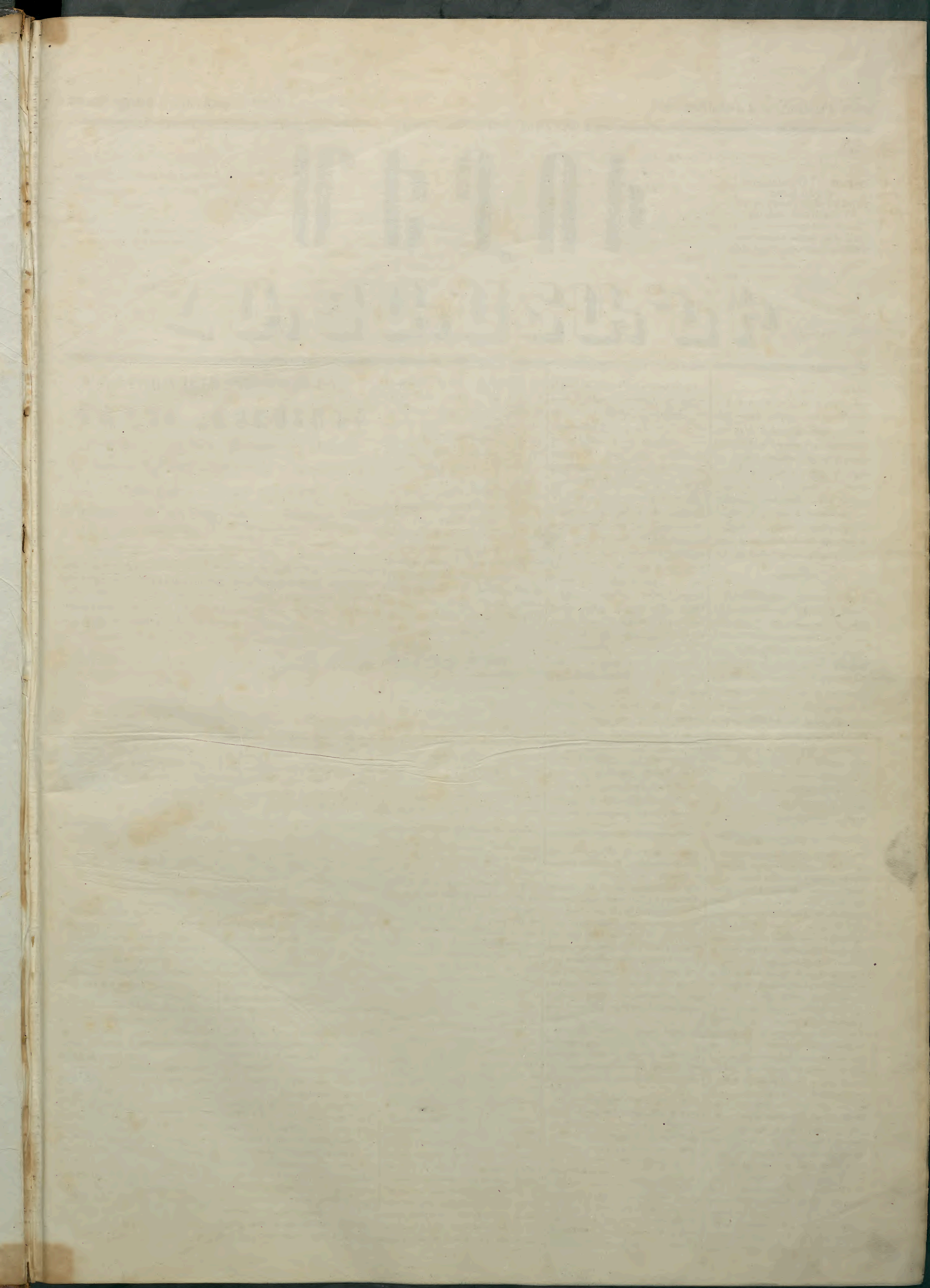

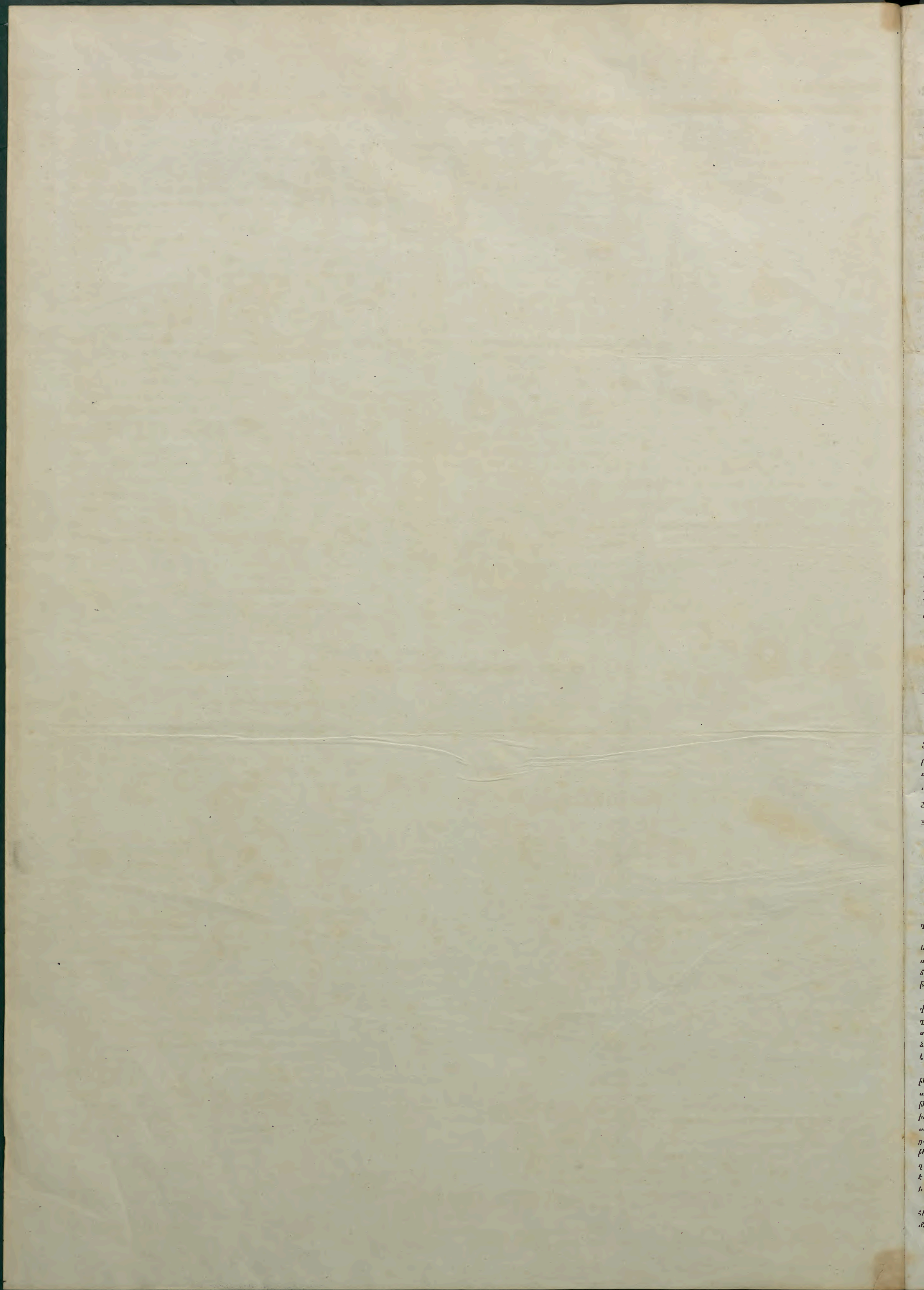
204

III. 2

Ի ՄԱՅՏԵՆԱԳԱՐԱՐԱՆԷ
ՄԷԼԻՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՓԲՆԵՐԵՐԷ
БИБЛИОТЕКИ
Мелікона Каспаровича
ПАТІЄВА.
№ 1296

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՅ ԱՄԵՆ 10

ՄԻՋԱԿ ՏԱՐԻՐ ԿԱՐԵՆ 1

ԿՈՊԵԿ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՅ ԵՆՈՒՄ ԵՆՈՒՄ ԵՆՈՒՄ

ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՐ Է ԶԱՐԱԹՐ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

ՅՈՐԵՔԵՐԵՐԻ 4 ՏԱՐԱԲՈՐԵՐԸ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆԵՆ 1 8 ՈՒ

ՕՏՐԱԲԱՎՈՐ ԳԻՆՈՒՄ ԵՆ ՈՒՂԱԿԻ

ВЪ РЕД. ПАЗЕТЫ «ПЧЕЛА АРМЯН»

ՄԵՂՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Հայաստան

ՆԵՐԿԱՅ 1879 ԹՈՒՆԻՍԻՐԻ

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԱՂԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆ ԱՂԳԱՅԻՆ

Կը հրատարակի նոյն ուղղութեամբ և պրոգրամայով

ՇԱԲԱԹՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

ԹԵ ԹԻՖԼԻՑԻ ԵՆ ԹԵ ՕՏԱՐ ՔԱՂԱՔԱՎԱՆՈՒՄ ԵՆ ԳԻՆՈՒՄ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՆ Տ ՈՒՆԻՐԻ

Թիֆլիսում ստորագրվել ցանկացող կարող են դիմել 1) ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՄ, որ գտնվում է Ս. Վարդանանի տանը, հետագայում կայարանին կից. 2) պ. Զարափա Գրիգորյանցի ԳՐԱԿԱՏԱՌԱՆՈՅՈՒՄ, Միխայիլովսկի կամուրջի մոտ պ. Զարափա տանը, 1-ին հարկի միջնորդի տակ. 3) պ. Համբ. Էնֆիսանյանցի ԾԽԱԽՈՏԻ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ, Գլխավորի փողոցի վերայ, Արծրունու գաղթից ետև 4) Երկրաց Արթուրյան ՄԱԳԱՋԻՆՈՒՄ Միխայիլովսկի կամուրջի վերայ:

Օտարադարձողը կարող են դիմել խաղաղատուն հետեւեալ հասցեով՝

Въ редакцію Армянской газеты „ПЧЕЛА АРМЯН“ въ Тифлисе.

ԹԻՖԼԻՍ 1-ԻՆ ՅՈՒՆԻՍԻՐԻ

Այնքան տարին խորհրդաւոր և ծանր տարի էր Հայերի համար, որ չհնգ զար երկանց մէջ էր: Աստի և հարկաւոր էր ամենայն զուլ և զուլ համար նորա հետ վարվել. ամեն

նայն շրջանկատողութեամբ նորա մասին զրկել և խօսել: Աւելի զգուշութեամբ կարեւոր էր այն պատճառով, որ նա զարթոյնաւ իրեն հետեւեալ քաղաքական հանգամանքներէ, որոնք վերաբերում էին մեծ տէրութեանց շահերին, այսինքն նորա ծագումն և որոշումն անխելի կապերով

կապուած էր այլ տէրութեանց շահերի հետ: Հարկաւոր էր խօսել և զրկել այդ հարցի վերայ այնպէս, որ չի շոշափվեր ոչ մի տէրութեան շահը, որովհետեւ այդ կարող էր զնախկին Հայոց հարցին: Հարկաւոր էր թէ այլ շահերը յարգել և թէ իւրը չհնաւանդ, իր զիրքը պատուով պահել: Այս շատ ծանր և զխրատահ զիրք էր Հայ խոհմի մասունի համար: Ամեն Հայի համար զարթած անանունիկ հարցը մի չափազանց ոգեւորութեան գործիք էր — բայց մասունը չպէտք էր այդ ոգեւորութեան զգացմունքին անձնատուր լինել, այլ ծանր կռիւնով և խոհմութեամբ գործէր. որովհետեւ ոգեւորութեան թելադրութեամբ գործողը կարող էր երբեք շատ ուրախացնել ժողովուրդը երբեքն էլ նրան տրամեցնել ու վերջ ի վերջոյ յուսահատութեան մէջ գցել. ինչպէս և արեւմտեալ կարծաւոր հրապարակախօսը և անմիտ և անհաշիւ զատարկախօսը:

Այս ազդեցութիւնն ունեցան այն անթիւ թղթակցութիւնը և անթիւ վարկած գրութիւնը, որոնք իրողութիւնը չափազանցութեան էին հասցնում, նոյն գոյնը փոխում, ամբողջ խնամարձանում կամ արամեցնում սորա աչքում ամեն բան միջնեցնում բարեկամին թշնամի, թշնամուն բա

րեկամ ձեւացնում: Այսպիսի անզգուշ գրութեան թղթակցութիւնը զգացմունքներ և ցոյցներ արտայայտեց, որոնք աւելի քան պատճառեցին ճանաչողներին — Վանը այրվեցաւ. շատ տեղերում Հայի դէմ հալածանք զարկեցաւ, ճանաչողներ էլ, ինչ որ յոյս ունէր, լիարկէ չստացաւ, որովհետեւ իւր համակրութիւնն ու հակակրութիւնը կռիւնով և հաշուով չարտայայտեց, այլ լոկ հարստահարող հրապարակախօսների և կարծաւոր գուցէ և կաշառած թղթակցների զրգման հետեւը և ոգեւորութեան անձնատուր եղաւ:

Միգուց անցնալ ամբողջ տարին ճանաչողներին հարցի մէջ, որքան կարող եղաւ և որքան հանգամանքները ներքին, մեծ գոյնը թիւն պահպանեց, իրան բարեկամ և համակրող որոնելով գուցէ փոքրամիտ, բայց հասկացող և խորհուն դասի մէջ քան բազմաթիւ ամբոխի, որոյ խելքը աչքի և սրտի մէջ է աւելի Անցնալ տարին լաւ շահի ժամանակ էր ամեն հայ հրապարակախօսի համար. բայց Միգուց այդ շահը թողեց այլոց. իսկ ինքը բաւականապէս: Նոյն ընթացքը մտադիր էր նա բռնելու և այտուհեալ. համոզված լինելով, որ աշխարհում ամեն բան բնական ընթացքով պէտք է կատար

վի — Հայ ազգն էլ իւր աշխատանքով իւրը պէտք է ձեռք բերէ, երբեք օտարի վերայ ոգեւորութեամբ յոյս չդնէ և նորանից միայն համակրութիւն և նպատ իւր աշխատանքի համար յուսայ: Ոչ որ իւր որդու բերնի հացը չի խել, որ Հային տայ — այդպէս կարծողն ու հաւատացողը մոլորեցուցիչ է, իսկ հաւատացողը թերամիտ և խաբկող:

Հիմք էր որքան խորհեցանք, մի փոքր էլ խոհմութեան հետեւեալ և մեր փորձերից օգուտ քաղենք:

Բարեգործական ընկերութեանց և հաստատութեանց երեկը մի հասարակութեան. մէջ ապացոյցներէ մէկն է նորա ուղիղ զարգացման և քաղաքակրթութեան աստիճանի բարձրանալը: Աւելի և կանոնաւոր զարգացման ենք ասում, որովհետեւ կան հասարակութիւնը, որոնք արտաքին կրպարանով աւելի զարգացած և քաղաքակրթված են երևում, ըստ որում աւելի շուտ ընդունում են լուսաւորեալ աշխարհի արտաքին ձեւը, բայց իրօք նոյն այնպէս չեն շատ անգամ այս խաղաղ պատկերը մի հասարակութեան թերուս և կարծաւոր անձանց խաբում է, որովհետեւ նոյն խելքը աչքում է. նոյն

ՖԵԼԻԵՏՈՆ

Ի՞նչ է Հայոց ազգը. Նա է փորձերի առարկայ և ինքը միշտ փորձանայ նկատվայ:

Այնքան զարեւ է, որ Հայ ազգը կայ. եթէ նորա բոլոր պատմութիւնը թերթիկ ու քրքրես, միշտ վերադառնալ խօսքերի ճշմարտութիւնը կտեսնես և նոյն խելութեան մէջ կհամոզվես:

Փորձը լաւ է. ասում են աշխարհ միշտ փորձում է առաջ գնացել. բայց վայ է և դեռ փորձի առարկային — նա ուրիշ օգտին է ծառայել. իսկ ինքը միշտ փորձանայ ենթակայ է եղել ձեռք աչքայէս էլ եղել է Հայոց ազգը:

Հաւատոյ ամբողջութեան, քրիստոնէութեան սիրոյ, հաւատարմութեան, աշխատասիրութեան, քաջութեան և ստրկութեան, խնդրութեան և յիմարութեան, խորամանկութեան և չափազանց միամտութեան, շահասիրութեան և անձնուրացութեան, ամեն բանի փորձերի առարկայ զարձիւ է և ինքը միշտ փորձանայ մէջ է ընկել. սրանից երբէք զուրս եկած չէ և այսօր էլ նոյն գրութեան մէջ է:

Միմէ աշխարհի մէջ ամենից հաստատունը Հայի կայն է, որ ամեն փորձի դիմանայ, ու ինքը էլ չանհետանայ:

Տես, ամեն ազգ, ամեն անհատ էլ այն

սօք Հայի վերայ փորձեր է անում. Տաճիկը, Բուրդը հինգ հարիւր տարի ճնշում է, նեղացնում է, յափշտակում է և փորձում է Հայի համբերութիւնը — Հայը տանում է:

Ուրիշները գորգորում են — Հային, նորան փառք, պատիւ են տալիս ամեն տեղ — Հնդկաստան, Եւրոպա և ամենուրեք — նորան իրանց շահերի և քաղաքականութեան գործիք շինում, նորա միամտութիւնն են փորձում — Հայը փորձում է և խաղաղ է. ի վերջոյ ինքը փորձանայ մէջ է ընկնում իր լեզուն կորցնում, իր սովորութիւններն է ուրանում, իր ազգութիւնից բոլորովին անջատվում:

Ումանք էլ նրան հրապարում են դա — նազան Հատարի հիւսնայութեանը հրովարտակներով և արտօնութիւններով — քաջում տանում են օտար երկրներ, քամուն տալիս — նորա ազատութիւնն են փորձում և կենսասիրութիւնը — նա խաբում է, թողնում իր հայրենիքն և զաղթում է — ժամանակի հետ ամեն հրապարակներն օյն են ցնդում և Հայը փորձանայ մէջ է ընկնում և կորչում է:

Հայաստանը, կարծես, բոլոր է, որ փորձերի նիւթ պիտի տայ: — Երանի թէ Հայը լոկ օտարների փորձերի առարկայ լինէր և իւր տանու զոգելը չունենար, որոնք աւելի միշտ վրտանաւոր են քան օտարը:

Տես, անհ, մի երեկի հայ եկեղեցական, որ սնուպաւ է, ազաւ է, փառա

սէր է. հիւս վերայ պէտք է նա դոցա փորձը անէ. Հայ ժողովուրդն է ամենից միամտել. Եւ անհ նա ազգասիրութեան զիման առած, կրօնասիրութեան պատկեր ընդունած, ժողովրդասիրութեան ըզգացմունք ցոյց տալով — Հայ ժողովուրդն արամարում է լինելու փորձի առարկայ նորա նպատակներին համար. իսկ մեր Հային իւր ազատութեան և փառասիրութեան բաւարարութիւն տալու համար իւր մօրուքը տալիս է ուրիշի ձեռք: Իրաւ է ինքը հասնում է իր նպատակին, բայց ինքը Հայ ժողովուրդն էլ զոյւմ է փորձանայ մէջ:

Նոյնը տեսնում ենք ամեն դասի մարդոյ մէջ — վաճառական, աստիճանաւոր, ղիմաւորական, խմբագիր, թէ սորա օգնական, ուսուցիչ թէ դաստիարակիչ — ամենքն էլ իրանց անձնական շահերի փորձերը խեղճ Հայ ազգի ղլխին են փորձում և յաջողութիւն գտնում — երեկ դեռ ևս լրացած չէ Հայ ազգի համբերութեան բաժակը:

Օրինակի համար քնն կատես այն քաղաքագետ Հային, որ փաշայ է, խան է, էֆէնդի է, աստիճանաւոր է, զինեալ է նա, թէ օֆիցեր, որ ծառայում է օտարին, որոյ շնորհիւ հաց է ուտում, փառք և պատիւ է ստանում, իր կենեքը ապահովում, իւր ապագան կարգի գնում — և անհ նա Հայի շահերն է որոնում, որ օտարի շահերի հետ չեն միանում, հաւատացնում է, թէ ինքը ճշմարիտ Հայ է, օտարի շահերին ծառայում է, որքան սո

քա համաձայն են իր ազգի շահերին: Կարծես ամենքն էլ Հայի նման միամտ են, որ փորձի առարկայ դառնան և խաբվին: Չէ որ այս դիրքը կեղծ դիրք է. բայց Հայը հաւատում է և նպատակաւոր փորձանայ մէջ ընկնելու:

Եւ այսօր որքան կան այսպիսի խաբված կամ կեղծ ազգասէրներ, որոնք աշխատում են ստուր ճշմարտի տեղ կլլեցնել Հայ ազգին — կոյր պէտք է լինի մարդ որ այս չնկատէ. բայց երեկ Հայ ազգի կուրծքի փորձն էլ ուզում են փորձել զոյւմ — գուցէ այս բանում էլ Հայը փորձի դառնայ առարկայ և փորձանայ ենթակայ:

Ահ միւս կողմից դուրս եկաւ մի խմբագիր, լաւ մտածող և ճարտար մասնագիր — սա ինչ էփորձեց Հայ ազգի մէջ — նրան բազմաթիւ փորձերի ենթարկեց. զլխին էլ շատ խաղաղաւոր բերեց:

Նա կոմսոպոլիտութեան հարց զարթոյնը Հայոց մէջ — Հայը լսեց, փորձանայ ենթարկեց — շատ բան կորցրեց, որովհետեւ իւր ազգային զգացմունքից զրկվեցաւ, բայց ինքը չհասկացաւ, որովհետեւ ամեն խօսք հայասիրութեան ղիմակով ծածկվեցաւ:

Իրեն զարուս ոգի բէալականութիւն — նիւթականութիւն քարոզվեցաւ Հային — արանից էլ հեշտ ըմբռնելու ինչ կար Հայի համար — նա սիրով կպաւ նիւթականութեան: Բարոյականութիւն, վսեմ զգացմունք, ոգեւորութիւն, որ պէտք է

Հայի լատիւնեան գործիքը լինէին, անհետացան և կորան — Հայը փորձանայ մէջ է ընկած այսօր և ամեն հասկացող զանգատում է նորա նիւթականութեան վերայ, որ մերժում է ամեն ազնիւ ըզգացմունք: Վաճառականը — նիւթապաշտ, ուսուցիչը — նիւթապաշտ, աստիճանաւորը — նիւթապաշտ, և նիւթապաշտ — խմբագիրը — նիւթապաշտ — ամենքն էլ կուսպաշտ:

Որովհետեւ նոյն ղիմակները հայ ազգութիւնը լոկ լեզուի և ոչ թէ եկեղեցու ու ազգային սովորութեանց ու բնութեան կան կենալքի մէջ տեսաւ, Հայը սրան էլ հաւատաց, իր լեզուն չսովորեցաւ, իսկ իր եկեղեցին էլ մոռացաւ, իր ընտանեկան սրբութիւնն էլ ուրացաւ — խաղաղաւոր էր — կուսպաշտ դարձաւ, նապաստական էր — ամենապետական կամ անպետական դարձաւ, փորձանայ մէջ ընկաւ, ոչ իրն է այսօր, ոչ օտարին — ոչ Հայ է, ոչ Ռուս, ոչ ֆրանսիացի և ոչ Անգլիացի, իսկ առհասարակ օտարաբանաբան:

Այս ամենը ծածկած է ժամանակի ոգու և պահանջի գեղեցիկ ղիմակով — իսկ Հայի ճաշակով, որ կամեցում է ժամանակի հետ ապրել — բայց տակից դուրս է գալիս էլ փորձանայ Հայի համար:

Նրբ փորձվող հեշտութեամբ փորձվում է. փորձողն էլ սիրտ աւնում է և աւելի վստահութեամբ իւր փորձերը շարունակում է:

Այս չէ պատճառն, որ այնքան յանդիմանութիւնից և ամեն կողմից ստացած հարուածներից յետոյ էլ, էլի վստահու

զուրկ եւ. թող մեր փորձուած ծերերիս
վարքը ձեզ լաւ խառնեալ օրինակ լինի:
Թէ և մենք քաջ ծանօթ էինք զնորա-
ւի կենսագրութեան հետ, սակայն նոյնը
լսելը նորա յատուկ բերանից մեզ վրայ
խոր տպաւորութիւն գործեց և աւելի
զբաւեց մեր սիրտը զէպի նաւ Գորանից
յետոյ շնորհաւորելով նորան՝ նորերումս
զենեալ ազիւտանալի կոչումն ստանալու
առթիւ, մենք վերջին անգամ ևս ողջու-
նեցինք կովկասեան զինացիներն ու հրո-
ժարական տալիքը:

Ձմաւորած զորով միանգամայն այս
սիրտովը ընդունելով նորան՝ նորերումս
նազանք մենք զենեալ լապարանի կող-
մանէ, զի ևս տուն դառնալիս, մեր մէջ
միայն ծագեցաւ յարգոյ խմբագիր, Չեր
... . Մեղաւի միջնորդութեամբ,
կցորդել մեր առ ի օրէն ուրախութիւնը
սիրելի շայրենակիցներու: Յանկալի կլի-
նէր որ յօգուածիս բովանդակութեան
զլուաւոր կէտերը անկատարի չլինային մեր
ուսանող երիտասարդութեան համար:

Մնամ երիտասարդ հայրենա-
կից Չեր Մանգոսո Շոթրեան:

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Վերջին հեռագրական լուրերը
ցոյց են տալիս, որ համաձայնութիւն
նը Ռուսաստանի և Անգղիայի մէջ
Անգլանիստանի վերաբերութեամբ զը-
րթեմէ կայացել է: Ռուսաստանը կատա-
րեալ խաղաղասիրութիւն է յայտնում
և եթէ որ և է նպաստ ցոյց տալու
լինի Էմբրին, այդ կլինի նորան հիւ-
րասիրել իւր երկրում: Անգղիային
կատարեալ ազատութիւն է տրվում
անօրինելու: Անգլանիստանում, ինչպէս
Հնդկաստանի շահերը կպահանջեն,
անշուշտ նախընտացարար այդ մա-
սին հասած լինելով որ և է համա-
ձայնութեան Ռուսաստանի հետ: Ինչ-
պէս վերջին լրերը հաղորդում են,
իբր ստուգվում է այն համար, թէ
Շիր Ալին թողել է իւր երկիրը, որով
բնակիչները նշանաւոր մասն իւր և-
րեան նրանից դարձել է, և այժմ
կարող է լինողն է նորա որդի Եւ-
զուր խանն: Սա անշուշտ Անգղիական
կառավարութեան հետ կհապի դա-
շնը և խնամարկով նորա տուած
վերջ կտայ պատերազմին. որ շատ
ծանր է երկրի համար: Ինչպէս Անգ-
ղիական լրագրիւնները հաղորդում են
Անգղիայի պայմանները մէկն էլ
պէտք է լինի անշուշտ Վանկահայրի
տիրապետումն, որ ամուր զիրը պիտի
տայ Անգղիային Անգլանիստանի մէջ և
ապահովայն բոլորովն Հնդկաստանի
սահմաններն նորա կողմից: Եթէ այս
լրագիր է, այն ժամանակ կարելի է
ճշգրիտ ասել, որ և Ամբողջ Անգլա-
նիստանը աւատական—հպատակ եր-
կրի զիրը կտանայ Անգղիայի վերա-
բերութեամբ: Գո՞ւար թէ այս հա-
ւատարմ լինի, քանի որ Անգղիայ նա-
խարարը յայտնած է, թէ Անգլանի-
ստանի մէջ ոչ Անգղիայի և ոչ Ռու-
սաստանի համար տեղ չկայ:

— Տաճկաստանի մէջ գործերն բա-
ւական արագութեամբ առաջ են զը-
նում: — Եւսէ Զաքէ գործ է գնվում
ճշգրիտ կատարելու խրկին գեւ-
պանաժողովն որոշումները: Յոյս կայ,
որ շուտով Տաճկաստանը կապէ իւր
վերջնական պայմանները թէ Ռու-
սաստանի և թէ Ասորիայի հետ,
նոյնպէս ցոյց է տալիս պատրաստա-

կանութիւն և՛ Յունաստանի հետ
վերջացնելու իւր գործերը, նոր սահ-
ման որոշելով երկու տէրութեանց
մէջ, որոյ համար արդէն կազմվել է
յանձնաժողով:

Տաճկաստանի ներքին յիշատակու-
թիւնըն էլ արդէն սկսած են: Որքա
ամենից աւելի դժուարութիւնը պէտք
է առաջանան, որովհետեւ Տաճկաս-
տանի ներքին հարկւարտը տարիներ
կազմակերպութիւնը բոլորովն պէտք
է կերպարանաւորվալի— սա թէ մեծ
աշխատանք ու խոհանորութիւն և թէ
ժամանակ կպահանջէ: Ինչպէս Անգ-
ղիական դեսպան Լէյթը յայտնել
է, յիշատակութիւնըն առաջ Ասորոյ
երկրում տեղի կունենան և յետոյ
Տաճկահայաստանում:

Մ Ա Ն Ի Լ Ո Ւ Բ Ե Ի

«Тифл. Вест.» լրագրում կարդում ենք.
«Մեզ Աղէքսանդրապոլից հաղորդում
են, որ Ղարսի նահանգի բնակչաց թիւը
աւելացնելու համար տեղական նահան-
գապետերի միջնորդութեամբ հրաւեր է
կարդացված Մարկանդին, թէ արդեօր
նորա չեն ցանկանալ տեղափոխվել այս
նահանգը, խոստանալով նրանց ընդարձակ
գեղատեղիք և 10 տարի հարկից ազատու-
թիւն: Մինչդեռ առանց հետեւնալի մը-
նացել է Աղէքսանդրապոլի շատ զիւղա-
կան Հայ հասարակութեանց խնդիրը, ո-
րով յայտնում են նրանք, որ ցանկանում
են իրանց հողերի քչութեան պատճառով
տեղափոխվել Ղարսի նահանգը, Մեզ հա-
մար անհասկանալի է, թէ ինչու Ղարսի
նահանգում բնակվելու համար պէտք է
նախապատուութիւն տրվի Մարկանդի-
նին (կարծես թէ սոցա և թէ Հայոց հա-
մար տեղ բաւական չկայ), թէ և ըստ և-
րեութեան Հայերն աւելի իրաւունք ունե-
ին այդ մասին, որովհետեւ ոչ արտօնու-
թիւն են խնդրում զորա համար և ոչ
տանաւանայ հարկից ազատութիւն: Հայ
զիւղացու աշխատասիրութիւնն ու տո-
կունութիւնը պակաս ուշադրութեան ար-
ժանի չեն քան Մարկանդինը: Ի վերջոյ
աչքի առաջ ունենալու է, որ Աղէքսան-
դրապոլի գաւառի նեկայ Հայ բնակիչ-
ները մեծ մասը 1829 թուականի գաղ-
թականներ են Ղարսի նահանգից: Ու-
րեմն նորա ցանկանում են տեղափոխվել
իրանց պապերի բնակարանը: Աչքի ա-
ռաջ ունենալով արքունի գանձարանի
գո՞ւար վիճակն, երբ կենդանական կլի-
մայի վաղուցիւնը հողում է աւելացնել
տէրութեան արդեանց աղբիւրները, հա-
ղիւ թէ հիմաւոր համարով Մարկան-
դինն տանաւանայ հարկից ազատելու և
երկրը այնպիսի օգտուէտ երկրագործ-
ներից զրկելու, ինչպիսի են Հայերն, որոնք
արդիւնաբեր են և ճիշդ հարկեր վճարող,
առանց կառավարութեան կողմից ա-
ռանձնաշնորհութիւն և նպաստ ուղեւոր:

Գանձակից գրում են. «Վերջապէս պ.
Եպիսկոպոսանցը Բաթումի երկրորդ կա-
տարեց և հրաժարեցաւ հայ զարդաներից,
Թաթումները ուրախ են, որ Եպիսկոպոս-
անցը կընկնեն և հայ մանկալի կրկնի
կրթութիւնից և տուումը:

Գանձակից գրում են. «Մեր յաջորդը
շատ յաճախ այցելում է զիւղերն և իւր
հայրենաց (Ղարաբաղին). իսկ հողեր
կառավարութիւնն առանց նորա էլ իւր
գործերն առաջ է տանում. էլ ինչու է նա
600 ու. ի զուր ստանում:

Պ. Արդուինցն հաղորդում է, որ Մշա-
կի № 212-ում հաղորդած լուրը տեղւոյն
քահանայի մասին, թէ նա ժողովրդից մի
մի արատի է պահանջել պատարագ սկ-

սկու համար, կատարեալ սուտ է: Նոյն
իսկ լուր հաղորդողը լեզուն, որ բնաւ
Լոռեցոյ լեզու չէ, դաւաճանում է քը-
ախախտ:

Բաթումից հաղորդում են, որ մի բա-
րեպատ պառաւ կին ընծայել է մի առն,
որ տեղւոյն Հայերի համար կկեղեցի է
գարձած: Նոյն պառաւ խոստացել է
կկեղեցուն նուիրելու իւր բնակած տունը
ընդամենը սրահով իւր մահից յետ:

Խաղաղութիւնս շնորհակալութեամբ
ստացաւ հետեւալ զբերքը.

Պ. Աղէքսանդր Երեմեանցի «Ներսէս
հինգերորդ Աշտարակեցի Կաթողիկոսի
կենդանութիւնը»: Գրքը բաղկացած է
երեք առանձին տպուած մասերից: Ամսը
պատմում է մինչև Ներսէս վարդապե-

տանալու ժամանակը, Բ մասը վարդա-
պետութիւնից սկսած մինչև կաթողիկոս-
ութիւնը և Գ. մասը նորա կաթողիկոս-
ութիւնը Գանիէլ Կաթողիկոսի ժամա-
նակ: Այդ երեք մասերը ևս արտատպած
են Փորձ ամսագրից: Ա և Բ մասերի իւ-
րաքանչիւրը արժէ 30 կ. իսկ Գ. մասը
40 կողկի:

պ. Գալուստ Շերմազանեանի «Անկե-
զանկեր անուանուած զբերքը: Բացի
Անկեզանկերից կան և փոքրիկ վէպեր.
գինն է 50 կողկ:

Հ. Խորեն Մերգարեղեանի Թարգմա-
նութիւնը «Գօշ Միթարի, Ողմպիանու
և Եզովպոսի ընտիր առակները»: Գրքի
մեծ մասը կազմում են Գօշ Միթարի
առակները: Գրքի վերջումը ամփոփված
կան առածներ, բառարան և յաւելում
Հայոց կկեղեցոյ պատմութեան վերջի-

նա պարունակում է մեր կաթողիկոսների,
Կաթողիկոսների, պատրիարքների, նա-
հատակների, իշխանների, Թաղաւորների,
մատենագիրների և ուրիշ նշանաւոր ան-
ձերի անուններ: Գինն է 1 ու.

Եւ վերջիշաւ հօր սյրենարանի եր-
րոր տպագրութիւնը վինը 15 կողկ է:

Լուսւմ ենք, որ Մոզմու Նորնար և-
րեպիտան մեծ. բոլորպետ Յարութիւն
Յովհաննիսեան Յովհաննիսեանց չէ կա-
մենում ընդունել իւր նոր պաշտօնը, ան-
հնար համարելով գործ ունենալ կկեղե-
ցականաց հետ:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՈՎՆԻՑ
Հրատարակիչ Հ. ԵՆԳԻՍՏԱՆՅԱՆ

Յ Ե Յ Տ Ե Բ Ե Բ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք.

ОБЪ ИЗДАНИИ
ВЪ 1879 ГОДУ ВЪ Г. ТИФЛИСѢ
ЕЖЕДНЕВНОЙ
ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТ. ГАЗЕТЫ
„ТИФЛИССКІЙ ВѢСТНИКЪ“
(седьмой годъ изданія)

Въ 1879 году „Тифлисскій Вѣстникъ“ будетъ издаваться по той-же программѣ, при участіи тѣх-же сотрудниковъ, какъ и въ нынѣшнемъ.

Газета будетъ выходить ежедневно, кромѣ дней, слѣдующихъ за воскресными праздничными.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ:

С Р О К И:	Безъ до- ставк.		Съ доста- вкою въ Ти- флисѣ.		Съ пересыл- кою.		По почтов. союз.	
	Руб.	К.	Руб.	К.	Руб.	К.	Руб.	К.
На годъ	10	—	11	—	12	—	15	—
„ полг-года	5	50	6	—	6	50	9	—
„ 3 мѣсяца	3	—	3	50	4	—	6	—
„ 1 мѣсяцъ	1	—	1	25	1	50	1	75

Подписка принимается въ г. Тифлисѣ, на Эриванской площади, въ домѣ Харазова, № 3.
Иногородные адресуютъ свои требованія: Въ Тифлисѣ, въ редакцію „Тифлискаго Вѣстника“.

ЕЖЕДНЕВНАЯ ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА
„ОБЗОРЪ“

будетъ издаваться въ г. Тифлисѣ въ 1879 году по той же программѣ, въ томъ же направлении, въ тѣ же сроки и въ тѣхъ же размѣрахъ, какъ издавалась въ 1878 году.

Подписная цѣна, съ пересылкою или доставкою: на годъ—15 руб. с.; на полг-года—8 руб., на три мѣсяца—4 руб. 25 коп. и на одинъ мѣсяцъ—1 руб. 50 коп. Желашіе подписаться съ разсрочкою на цѣлый годъ вносятъ по пяти руб. сер. къ началу января, апрѣля и августа.

Подписка принимается: въ конторѣ газеты, въ г. Тифлисѣ, на Головинскомъ проспектѣ, д. № 7. Иногородные адресуютъ свои требованія просто: „Въ Г. Тифлисѣ, въ редакцію газеты ОБЗОРЪ“.

Редакторъ Н. Николадзе.

Լ այս տետու պ. Յարդի բրոշուրը «Հայոց Մամուլը Ռուսաստանում»
և Կովկասի մէջ, Գինն է 30 կողկ: Ծախվում է Թիֆլիզի բոլոր
գրավաճառների մօտ: